17. 10. 2024

ID: 118669

Neúměrné zkrácení, právní jednání

Bezúplatně zřízená služebnost doživotního užívání převáděné nemovité věci v obecné rovině představuje okolnost významnou pro závěr o naplnění podmínek neúměrného zkrácení, neboť jde svojí povahou o protihodnotu ve vztahu k hodnotě převáděné nemovitosti. Případná prokázaná vědomost nabyvatele nemovité věci o špatném zdravotním stavu převodce pak implikuje nutnost význam takto poskytnuté „protihodnoty“ znovu a v úplnosti posoudit i z tohoto hlediska, zda takové plnění představovalo skutečnou protihodnotu, nebo jen protihodnotu zdánlivou. Podle § 1794 odst. 1 o. z., právo podle § 1793 nevzniká, pokud důvod nepoměru vzájemných plnění vyplývá ze zvláštního vztahu mezi stranami, zejména pokud zkrácená strana měla úmysl plnit zčásti za úplatu a zčásti bezúplatně, nebo jestliže již nelze výši zkrácení zjistit. Zvláštní vztah mezi stranami sám o sobě důvodem výluky není (není důvod např. apriori vyloučit aplikaci ustanovení § 1793 o. z. mezi rodinnými příslušníky), výluka se uplatní teprve tehdy, pokud právě onen zvláštní vztah je výlučným či převažujícím důvodem pro sjednání nepoměru v plnění. Podle § 1794 odst. 2 o. z., právo na zrušení smlouvy pro neúměrné zkrácení podle § 1793 o. z. nevzniká ani tehdy, vzdala-li se jej zkrácená strana výslovně a prohlásila-li, že plnění přijímá za mimořádnou cenu ze zvláštní obliby, anebo souhlasila-li s neúměrnou cenou, ač jí skutečná cena plnění byla nebo musela být známa. Zákon zde nevyžaduje výslovný souhlas, nýbrž opravdovou znalost zkrácené strany o skutečné ceně, případně její naprostou lhostejnost ke skutečné ceně ve chvíli, kdy zkrácená strana zkrátka určité plnění chce, nehledě na fakt, na kolik si ho protistrana cení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 24 Cdo 1000/2024-169 ze dne 7.8.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce J. C., zastoupeného Mgr. V.Š., advokátkou se sídlem v T., proti žalovanému J. N., zastoupenému Mgr. P.N., advokátem se sídlem v J., o zrušení smlouvy a určení vlastnictví k nemovitosti, vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 7 C 194/2021, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 10. 2023, č. j. 37 Co 288/2022-150, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 10. 2023, č. j. 37 Co 288/2022-150, jakož i rozsudek Okresního soudu v Třebíči ze dne 6. 6. 2022, č. j. 7 C 194/2021-106, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Třebíči k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Podanou žalobou se původní žalobce S. C. [jenž zemřel dne XY, dále též „původní žalobce“] domáhal zrušení kupní smlouvy, kterou uzavřel jako prodávající formou notářského zápisu sepsaného dne 4. 9. 2020, pod č. j. NZ 1541/2020, JUDr. Miroslavem Michálkem, notářem v Třebíči s žalovaným jako kupujícím. Z žalobních tvrzení se podává, že předmětem této smlouvy byl úplatný převod pozemku p. č. st. XY, jehož součástí je stavba – rodinný dům, č. p. XY, vše v obci XY, katastrální území XY (dále jen „předmětné nemovité věci“) do vlastnictví žalovaného za sjednanou kupní cenu ve výši 120 000 Kč. Dále, že byla uzavřena smlouva o zřízení služebnosti spočívající v bezplatném doživotním užívání předmětných nemovitostí ve prospěch původního žalobce. Původní

žalobce tuto nemovitost vlastnil od roku 1992, kdy ji zakoupil za částku 100 000 Kčs a dále na ni vynaložil výdaje ve výši asi 20 000 Kč. Původní žalobce žil v domě do prosince roku 2020, od této doby pobýval z důvodu špatného zdravotního stavu v domově důchodců v Třebíči. V době převodu činila obvyklá tržní cena předmětných nemovitostí dle posudku realitní kanceláře cca 690 000 Kč. Sjednaná kupní cena je proto s tržní cenou v hrubém nepoměru, a to i s případným přihlédnutím ke zřízenému věcnému břemenu, jehož reálné naplnění z důvodu špatného zdravotního stavu původního žalobce stejně nepřicházelo v úvahu. Původní žalobce o převodu předmětných nemovitých věcí nikoho ze své vlastní rodiny neinformoval a k tomuto neuváženému kroku se rozhodl pod vlivem žalovaného. Vzhledem k uvedenému proto původní žalobce žádal zrušení předmětné smlouvy z důvodu neúměrného zkrácení a navrácení do původního stavu.

2. Okresní soud v Třebíči (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 6. 6. 2022, č. j. 7 C 194/2021-106, zamítl žalobu, kterou se původní žalobce domáhal zrušení kupní smlouvy spolu se smlouvou o zřízení služebnosti a určení, že původní žalobce je výlučným vlastníkem předmětných nemovitých věcí (výrok I) a původního žalobce zavázal k povinnosti zaplatit žalovanému náhradu nákladů řízení (výrok II).

3. Původní žalobce po předložení věci odvolacímu soudu dne XY zemřel. Usnesením Krajského soudu v Brně (dále též jen „odvolací soud“) ze dne 27. 9. 2023, č. j. 37 Co 288/2022-140, bylo s odkazem na § 107 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) rozhodnuto, že v řízení bude na místě původního žalobce pokračováno s žalobcem – J. C.

4. Krajský soud v Brně poté na základě odvolání podaného původním žalobcem, na němž jeho procesní nástupce setrval, napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I potvrdil (výrok I rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

5. Odvolací soud odkázal na skutková zjištění soudu prvního stupně, která považoval za správná a dostatečná. Soud prvního stupně učinil následující skutková zjištění: Mezi původním žalobcem a žalovaným byla dne 4. 9. 2020 formou notářského zápisu uzavřena kupní smlouva a smlouva o zřízení služebnosti. Na základě této kupní smlouvy nabyl žalovaný do svého výlučného vlastnictví předmětné nemovité věci za částku 120 000 Kč. Obvyklá cena předmětných nemovitostí přitom ke dni podpisu smlouvy činila 330 000 Kč po zohlednění zřízené služebnosti. Původní žalobce a žalovaný byli přátelé, žalovaný stejně jako další kamarádi pomáhal původnímu žalobci v době, kdy měl zdravotní potíže. Původní žalobce si byl vědom toho, že kupní cena sjednaná ve smlouvě je nižší než cena obvyklá. S (nízkou) výší kupní ceny původní žalobce souhlasil s ohledem na jeho vztah k žalovanému a s přihlédnutím ke sjednané služebnosti v jeho prospěch zřizované současně s podpisem kupní smlouvy. Původní žalobce si nepřál, aby se o prodeji předmětných nemovitostí dozvěděla jeho rodina.

6. Po právní stránce odvolací soud rovněž odkázal na závěry soudu prvního stupně, že byť kupní cena za předmětné nemovitosti byla sjednána ve výši 120 000 Kč, přestože obvyklá cena převáděných nemovitostí ke dni podpisu kupní smlouvy činila 330 000 Kč, již při zohlednění hodnoty existence služebnosti bezplatného doživotního užívání ve prospěch původního žalobce, nejsou naplněny zákonné podmínky, aby se žalobce mohl domáhat zrušení smlouvy pro neúměrné zkrácení ve smyslu § 1793 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“). Byť v posuzované věci lze hovořit o neúměrném zkrácení, nelze současně odhlédnout od zjištěného stavu, že důvod

nepoměru hodnoty vzájemných plnění vyplynul ze zvláštního vztahu mezi původním žalobcem a žalovaným, jenž sice nebyl rodinným příbuzným, společně s dalšími kamarády se však o původního žalobce staral a pomáhal mu s pracemi na nemovitých věcech. Současně bylo ze strany žalovaného zčásti bezúplatně plněno i zřízením doživotního užívání předmětných nemovitých věcí ve prospěch původního žalobce. Z uvedených důvodů právo požadovat zrušení kupní smlouvy nevzniklo (§1974 odst. 1 o. z.). Odvolací soud přitakal rovněž závěru soudu prvního stupně, který shledal za naplněný i liberační důvod uvedený v § 1974 odst. 2 o. z. Původní žalobce totiž projevil svůj souhlas se sjednanou výší kupní ceny, přestože mu bylo známo, že obvyklá cena předmětných nemovitých věcí je podstatně vyšší a zkrácením kupní ceny si byl vědom, o čemž sám hovořil s notářem JUDr. Miroslavem Michálkem, jak bylo prokázáno výpovědí tohoto svědka, který text kupní smlouvy jako notář k žádosti obou smluvních stran připravoval.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce (dále též „dovolatel“) v celém rozsahu včasně podaným dovoláním. Přípustnost dovolání žalobce vymezil tím, že se odvolací soud při zdůvodnění svého rozhodnutí odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, neboť nereagoval na konkrétní odvolací námitky, ale podle dovolatele jen stroze zmínil konečné závěry svých úvah. Dále dovolatel vymezil předpoklad přípustnosti dovolání položením dosud v judikatuře Nejvyššího soudu podle něj neřešených otázek:

1) Zda lze za procesně použitelný důkaz považovat výpověď svědka – notáře, který vypovídal, ač nebyl zákonným způsobem zproštěn povinnosti mlčenlivosti a zda za zákonný způsob zproštění mlčenlivosti lze považovat bez dalšího okolnost, že právní zástupce žalobce klade otázky?

2) Zda bezúplatně zřízená služebnost doživotního užívání nemovitosti může ovlivnit (ne)naplnění podmínek pro neúměrné zkrácení, je-li sjednána prodejní cena této nemovitosti výrazně pod judikatorně stanovenou hranicí vzájemných plnění 45-55 %, a pokud ano, zda je významné, že kupujícímu je znám špatný zdravotní stav prodávajícího, který mu služebnost neumožní reálně dlouhodobě využívat?

3) Zda lze považovat za zvláštní vztah ve smyslu ustanovení § 1794 o. z. běžný přátelský vztah mezi sousedy, kteří se znají a kteří si pomáhají, když tak kupující činil stejně jako další osoby – přátelé žalobce?

4) Zda je pro účely naplnění liberačního důvodu podle ustanovení § 1794 odst. 2 o. z. významné, že žalobci byla známa skutečnost, že hodnota prodávané nemovitosti je pouze obecně vyšší než sjednaná cena, aniž by mu byla známa skutečná hodnota prodávané nemovitosti?

Dovolatel k první předkládané otázce odkázal na § 56 notářského řádu a uvedl, že se odvolací soud dopustil nesprávného právního posouzení, když připustil výpověď notáře JUDr. Michálka jako důkaz bez toho, aniž by byl tento svědek řádně zbaven povinnosti mlčenlivosti. Za nepřípustný považuje dovolatel závěr odvolacího soudu, že projevil s výslechem svědka souhlas a konkludentně jej zprostil povinnosti zachovávat mlčenlivost tím, že jeho právní zástupce kladl svědkovi otázky. Ke druhé předkládané otázce dovolatel uvedl, že reálné využívání věcného břemene právním předchůdcem žalobce vzhledem k jeho zdravotnímu stavu nepřipadalo v úvahu. Ke třetí otázce dovolatel uvedl, že skutková zjištění k dané otázce jsou zatížena deficitem neprovedení výslechu právního předchůdce žalobce a navrhovaného svědka B. Dovolatel je přesvědčen, že vztah mezi právním předchůdcem žalobce a žalovaným nebylo možné považovat za zvláštní, ale v poměrech projednávané věci za běžný. K poslední předložené otázce dovolatel uvedl, že původní žalobce věděl pouze o výši kupní ceny, za kterou nemovité věci v minulosti kupoval, ale nic jiného nevěděl. Závěrem proto navrhl, aby

Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

8. Žalovaný ve vyjádření k dovolání ve vztahu k první dovolatelem předkládané otázce uvedl, že právní zástupce žalobce měl možnost při ústním jednání soudu dne 6. 6. 2022 vznést před realizací výslechu svědka JUDr. Michálka (notáře) námitku činěnou s odkazem na povinnost mlčenlivosti, nic takového však neučinil, výslech akceptoval a sám se jej účastnil kladením otázek. Ke druhé předkládané otázce uvedl, že učinění závěru o naplnění liberačního důvodu je výsledkem posouzení každého jednotlivého případu a jeho liberačního důvodu, k tomu odkázal na rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 8 Cmo 220/2020. Ke třetí otázce uvedl, že námitky žalobce považuje za účelovou snahu o zpochybnění dokazování, které soud prvního stupně provedl řádným způsobem, včetně odůvodnění tohoto postupu. Ke čtvrté předkládané otázce zmínil, že odpověď na tuto otázku podává výslovné znění § 1794 odst. 2 o. z., neboť zákon stanoví, že pro naplnění liberačního důvodu mu skutečná cena musela být známa. Právě tento závěr byl v řízení konstatován soudem prvního stupně, který uvedl, že i běžný člověk musí vědět, že nemovitost zakoupená za částku 120 000 Kč v roce 1992 nemůže mít v roce 2020 stejnou hodnotu. Žalovaný uzavřel, že dovolání v různých podobách kamufluje výhrady žalobce ke skutkovým zjištěním soudů. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl jako nepřípustné.

III. Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle o. s. ř, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII. zákona č. 286/2021 Sb.).

10. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a obsahovalo náležitosti vyžadované ustanovením § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval přípustností dovolání.

11. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

12. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

13. Proti výroku II rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, není dovolání objektivně přípustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř., což ovšem nebrání Nejvyššímu soudu, aby v případě, že shledá dovolání opodstatněným, zrušil i nákladový výrok, jež pro svou akcesoritu sdílí osud výroku o věci samé.

14. V projednávané věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu na vyřešení procesněprávní otázky, zda (a případně za jakých podmínek) soud může považovat za použitelný důkaz výpověď svědka – notáře, který nebyl výslovně zproštěn oběma účastníky řízení zákonné povinnosti

mlčenlivosti (dovolatelem předkládaná otázka č. 1/). Platí i nadále, že dovolání je ve smyslu § 237 o. s. ř. přípustné i pro řešení dílčích procesních otázek, jestliže jejich řešení může mít vliv na věcnou správnost přezkoumávaného rozhodnutí v poměrech konkrétní projednávané věci (srov. kupř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5459/2014). Pro věc určující jsou i navazují otázky týkající se výkladu institutu tzv. neúměrného zkrácení. Vzhledem k tomu, že tyto právní otázky doposud nebyly v ustálené rozhodovací praxi dovolacího soudu v úplnosti vyřešeny, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání žalobce je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné i pro ně.

IV. Důvodnost dovolání

15. Dovolání je ke všem předestřeným otázkám nejen přípustné, ale rovněž důvodné.

16. Podle § 56 odst. 1 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (dále jen „notářský řád“) notář je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s notářskou činností podle § 2 a další činností podle § 3 odst. 1 a 2 a které se mohou dotýkat oprávněných zájmů: a) účastníka právního jednání, o kterém byl sepsán notářský zápis, b) toho, jehož prohlášení nebo rozhodnutí bylo osvědčeno, c) toho, jehož podpis byl ověřen, d) toho, na jehož žádost byla osvědčena právně významná skutečnost, e) klienta v případě další činnosti podle § 3, nebo právních nástupců těchto osob (dále jen "povinnost mlčenlivosti").

17. Podle § 56 odst. 2 notářského řádu, povinnosti mlčenlivosti mohou notáře zprostit pouze osoby uvedené v odstavci 1.

18. Zmiňované ustanovení § 56 odst. 2 notářského řádu stanoví, kdo může notáře zprostit povinnosti mlčenlivosti. Jsou jimi pouze osoby uvedené v odst. 1, tedy osoby, v jejichž prospěch je povinnost mlčenlivosti zakotvena, a to bez výjimky. Ke zproštění mlčenlivosti může dojít na základě projevu vůle chráněné osoby, který nelze vynutit ani nahradit autoritativním rozhodnutím soudu či jiného orgánu. Zproštění mlčenlivosti je právním jednáním dané osoby, kterým zaniká odpovědnostní vztah notáře za porušení povinnosti mlčenlivosti.

19. K institutu povinnosti mlčenlivosti lze předeslat, že byl znám již římskému právu (zejména ve vztahu klient – advokát nebo lékař – pacient) a byl základem jak kupř. Hippokratovy přísahy, tak i tzv. fiduciárních smluv založených na nezbytné důvěře v to, že důvěrné skutečnosti sdělené klientem zůstanou ze strany advokáta utajeny (požadavek důvěrnosti komunikace). Povinnost mlčenlivosti advokáta se postupem doby rozšiřovala na další profese (ať už právní – notář, státní zástupce, prokurátor, soudce, soudní exekutor, daňový poradce, policista atd.) či mimoprávní (např. lékař, lékárník, kněz apod.), a to v zásadě bez ohledu na to, zda měla původ ve smluvním vztahu, nebo je přes jeho absenci stanovena obecně závaznými právními předpisy k ochraně dotčeného subjektu (např. v případě soudců, exekutorů či státních zástupců). Vedle původně etické povinnosti byla povinnost mlčenlivosti posléze vnímána jako smluvní a nyní je většinou právní řádu nadto jednoznačně kodifikována. Přes absenci legální definice pojmu „mlčenlivost“ v tuzemském právním řádu, lze vyjít z nauky, podle níž mlčenlivost je vnímána jako „právní institut, jehož podstatou je povinnost fyzické osoby zachovávat při soukromém i úředním styku taková pravidla jednání, která zaručí ochranu konkrétních informací a údajů o občanech, jimiž taková fyzická osoba disponuje“ (srov. Brejcha, Aleš. Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu. Praha: Codex Bohemia, 1998. s. 99. ISBN 80-85963-47-7).

20. Ve vztahu mezi klientem a advokátem se Ústavní soud jednoznačně vymezil tak, že povinnost mlčenlivosti je základním předpokladem pro poskytování právní pomoci, a tím i nezbytnou podmínkou pro fungování demokratické společnosti (srov. nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2009, sp. zn. II ÚS 2894/08). Bez potřebné povinnosti mlčenlivosti by bylo velmi těžké vybudovat vzájemnou důvěru mezi advokátem a klientem, která je nepostradatelná pro to, aby mohl advokát náležitě hájit klientovy zájmy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1148/2007). Obdobné úvahy jsou obsaženy např. i v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. II. ÚS 889/10, nebo v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2012, sp. zn. 6 Ads 30/2012.

21. Není pak žádného rozumného důvodu výše nastíněné (judikatorní) závěry přiměřeně nevztáhnout i na vztah notáře a jeho klienta (popř. účastníka pozůstalostního řízení). Ostatně také proto notář při svém jmenování skládá slib, podle něhož se zavazuje [srov. § 9 odst. 2 notářského řádu], že bude zachovávat ústavní a jiné zákony a obecně závazné právní předpisy a bude zachovávat mlčenlivost; právě povinnost mlčenlivosti představuje jednu ze základních a nezbytných zásad výkonu poslání notáře. Úprava povinnosti mlčenlivosti notářů je provedena v § 56 notářského řádu s tím, že notář je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s notářskou činností podle § 2 a další činností podle § 3 odst. 1 a 2 a které se mohou dotýkat oprávněných zájmů - mimo jiné i klienta v případě další činnosti podle § 3 (srov. odst. 1 písm. e/ citovaného ustanovení, které dopadá na sepisování smluv). Povinnosti mlčenlivosti mohou notáře zprostit pouze osoby uvedené v odstavci 1 (odstavec 2). Povinnost mlčenlivosti se vztahuje i na notáře, který byl odvolán (odstavec 3). Povinnost mlčenlivosti se vztahuje obdobně i na zaměstnance notáře a zaměstnance notářské komory a Komory, a to i po skončení jejich pracovního poměru; nevztahuje se však na notáře a jeho pracovníky ve vztahu k sobě navzájem (odstavec 7).

22. Povinnost mlčenlivost notáře (někdy též označována jako „notářské tajemství“) je zákonem předjímaným nezbytným základem pro vztah důvěry mezi ním a klientem či klienty, kteří se mohou (nejen s ohledem na důvěru, jíž se notáři obecně ve společnosti těší) na notáře (i jeho spolupracovníky či pomocníky) spolehnout v tom, že jim poskytnuté informace zůstanou v zásadě důvěrné.

23. Tuzemská nauka k citovanému ustanovení zdůrazňuje, že povinnost mlčenlivosti zahrnuje povinnost zdržet se poskytování chráněných informací třetím osobám (pasivní stránka) a povinnost přijmout taková opatření, aby tyto informace zůstaly důvěrné (aktivní stránka). Notář je tedy povinen informace nejen nesdělovat, ale také je přiměřeným způsobem zabezpečit před třetími osobami (srov. Kožiak in Kožiak, J., Ruban, R., Vláčil, D. Notářský řád, Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, ISBN: 978-80-7598-283-4, komentář k § 56). Tentýž autor k otázce zproštění povinnosti mlčenlivosti zdůrazňuje, že zproštěním povinnosti mlčenlivosti zaniká notáři povinnost mlčenlivosti v rozsahu, který je ve zproštění mlčenlivosti uveden, nebo v rozsahu, který z něj jinak vyplývá. Aktivní legitimaci ke zproštění mlčenlivosti mají osoby, jejichž oprávněné zájmy povinnost mlčenlivosti chrání (rámcově jde o účastníka, žadatele nebo klienta), nebo jejich právní nástupci. Právním nástupcem je v tomto smyslu univerzální sukcesor (dědic nebo právní nástupce právnické osoby zaniklé v důsledku přeměny, na kterého přešlo její jmění). Notáře nelze zprostit povinnosti mlčenlivosti v celém rozsahu ke všem věcem, ale pouze v rozsahu věcí, které se dotýkají osoby, která jej odpovědnosti zprošťuje (např. účastník notářského zápisu smí notáře zprostit mlčenlivosti jen ohledně zápisu, kterého se účastnil, a nikoli jiných zápisů). Obecně formulované zproštění (tedy např. "zprošťuji notáře povinnosti mlčenlivosti ve všech věcech") vede k zániku mlčenlivosti ohledně všech věcí, ve kterých má daná osoba ke zproštění oprávnění (aktivní legitimaci).

24. Obdobně Bílek (Bílek, Petr. § 56 [Mlčenlivost]. In: Bílek, Petr, Jindřich, Miloslav, Ryšánek, Zdeněk, Bernard, Pavel a kol. Notářský řád. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 273) v komentáři k notářskému řádu upozorňuje, že povinnost mlčenlivosti notáře se (na rozdíl od ostatních právnických profesí) netýká všech skutečností, které se notář dozvěděl při výkonu notářské činnosti či poskytování právní pomoci, ale je dána pouze ve vztahu ke skutečnostem, které se mohou dotýkat oprávněných zájmů osob, vůči kterým se povinnost mlčenlivosti vztahuje. Mlčenlivost notáře lze považovat za státem uloženou či uznanou povinnost a tato má být respektována všemi procesními ustanoveními příslušných předpisů upravujících podání svědectví či vysvětlení osobami vázanými tímto druhem mlčenlivosti. Svědecké výpovědi či vysvětlení v těchto případech nesmí být požadovány či mohou být odepřeny, pokud nedošlo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti nebo pokud zákon nestanoví jinak. Pod ochranu oprávněných zájmů klienta lze proto podle uvedeného autora podřadit zejména subjektivní okolnosti vzniku úkonu z hlediska klienta, tj. především důvody či motivy řešení daného právního vztahu způsobem uvedeným v notářském úkonu apod. (jako tomu bylo i v přítomné věci – poznámka Nejvyššího soudu). Ke způsobu zproštění povinnosti mlčenlivosti B. dále zdůrazňuje, že je činěno na základě projevu vůle chráněné osoby, který nelze vynutit ani nahradit nějakým autoritativním rozhodnutím. Zproštění mlčenlivosti je právním jednáním dané osoby, kterým zaniká odpovědnostní vztah notáře za porušení povinnosti mlčenlivosti. Otázkou je, jak postupovat v případech, kdy povinnost mlčenlivosti v dané věci se vztahuje na více osob a některá notáře povinnosti mlčenlivosti nezprostí. V těchto případech povinnost mlčenlivosti podle zmiňovaného autora v dané věci trvá, pokud by skutečnosti, z jejichž zveřejněním jeden z účastníků projevil souhlas, se mohly dotknout oprávněných zájmů účastníka, který tak neučinil.

25. Nejvyšší soud nemá důvodu se od výše formulovaných závěrů doktríny odchylovat. V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud konstatoval k výslechu svědka JUDr. Miroslava Michálka, notáře sepisujícího kupní smlouvu, že žalovaný výslovně zprostil notáře povinnosti zachovávat mlčenlivost (čl. 58 procesního spisu) a žalobce proti provedení tohoto výslechu „ničeho nenamítal, dokonce sám zástupce žalobce svědku aktivně kladl otázky“. Z takového postupu proto odvolací soud v napadeném rozsudku dovodil, že rovněž žalobce prostřednictvím svého zástupce s provedením (celého) výslechu svědka souhlasil a konkludentně tak povinnosti zachovávat mlčenlivost svědka zprostil. Uvedený právní závěr však dovolací soud nepovažuje za správný.

26. Nejvyšší soud ve vztahu k formě zproštění notáře povinnosti zachovávat mlčenlivost uvádí, že tato není v notářském řádu výslovně upravena (na rozdíl od většiny ostatních obdobných zákonů - např. od zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, který formu zproštění upravuje v § 21 odst. 2, podle nějž zbavení povinnosti mlčenlivosti advokáta klientem nebo jeho právním nástupcem anebo jeho právními nástupci musí být provedeno písemnou formou a musí být adresováno advokátovi; v řízení před soudem tak lze učinit i ústně do protokolu). Je proto nezbytné ve vztahu k notářům vycházet z obecné právní úpravy a v ní reglementovaných zásad právního jednání, zejména z ustanovení § 559 až § 564 o. z. Současně je s ohledem na význam institutu povinnosti mlčenlivosti vycházet z toho, že mlčenlivost notáře je pravidlem, kdežto zproštění je (vedle jiných zákonných důvodů) výjimkou z pravidla a v případě jakýchkoliv pochybností je třeba výjimku aplikovat spíše zužujícím způsobem.

27. Jen právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran (§ 545 o. z.). Přitom podle § 546 téhož předpisu právně lze jednat konáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit.

28. Konkludentní právní jednání (projev vůle učiněný jiným způsobem než slovně, tedy nikoliv ústně

či písemně) je volním právním jednáním s nímž jsou spojeny právní následky. Osoba, která konkludentně právně jedná, nemusí znát právní kvalifikaci svého jednání, musí však nepochybně navenek projevit vůli, s níž právo spojuje daný právní následek. Projev vůle musí být natolik určitý, aby bylo možné z něj zjistit, o jaké právní jednání se jedná a jaký je jeho obsah a rozsah. Nelze-li pro neurčitost obsah konkludentního jednání zjistit (ani výkladem), nejde vůbec o právní jednání (srov. ustanovení § 553 odst. 1 o. z.). Z pouhého mlčení rovněž nelze dovozovat vůli konkludentně právně jednat (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. 26 Cdo 975/2007), přičemž i nyní účinný občanský zákoník přebírá (s výjimkami pro tuto věc nepodstatnými) do 31. 12. 2013 panující zásadu, že mlčení neznamená souhlas (srov. např. § 1740 odst. 1 věta druhá o. z.).

29. V nyní posuzovaném případě bylo, v souladu se shora uvedeným, potřeba ke zproštění mlčenlivosti notáře souhlasné prohlášení obou účastníků, tj. původního nebo nynějšího žalobce a žalovaného. Protože žalovaný udělil výslovný a písemný souhlas se zproštěním mlčenlivosti notáře pro celé řízení (čl. 58 spisu), bylo třeba zkoumat, zda a v jakém rozsahu došlo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti i ze strany žalobce. Ten svou vůli zprostit notáře mlčenlivosti sice i podle přesvědčení Nejvyššího soudu projevil konkludentně, ovšem právě a jen ve vztahu k jím (resp. jeho zástupcem) formulovaným otázkám položeným při jednání před okresním soudem konaném dne 6. 6. 2022, neboť jen s ohledem na žalobcovo jednání, kdy (prostřednictvím svého zástupce) kladl notáři konkrétní otázky, bylo lze mít nepochybně za to, že tím aktivně očekával i odpověď vyslýchaného /pouze a jen/ na ně, čímž dal konkludentně najevo, že též v jeho prospěch zákonem stanovená povinnost mlčenlivosti se k jím položeným otázkám nemá uplatnit. Pro zbývající část řízení, jakož i pro soudem, či žalovaným předkládané otázky svědkovi (jak plynou z protokolu o jednání před soudem prvního stupně čl. 86 procesního spisu) zproštění notáře k povinnosti mlčenlivosti ve smyslu ustanovení § 56 odst. 2 notářského řádu ovšem dovodit nelze, a to ani v konkludentní formě. Bylo třeba mít na paměti, že notář může být účastníkem zproštěn povinnosti mlčenlivosti buď ke všem skutečnostem, k nimž se mlčenlivost upíná, ale také jen zčásti, to je jen k některým skutečnostem (např. pokud se má výpověď notáře týkat nějakého konkrétního úkonu, k okolnostem nastalým jen v určitém období, zproštění mlčenlivosti může být také omezeno jen na určitou dobu, např. pro konkrétní výslech nebo na konkrétně vymezenou dobu od zproštění apod.). Z protokolu o jednání před okresním soudem se nepodává, že by žalobce (ať už sám či ústy svého zástupce) výslovně či jen mlčky zprostil povinnosti mlčenlivosti notáře, a to ať už zcela či zčásti pro spontánní část výpovědi svědka a pro dotazy, jež položil soud či žalovaný (jeho zástupce). Nelze proto než uzavřít, že vyjma té části výpovědi, kde notář (za výslovného písemného souhlasu žalovaného a konkludentního souhlasu žalobce) odpovídal jako svědek na dotazy žalobce, byla celá zbývající část výpovědi provedena procesně nekorektním způsobem, za porušení povinnosti mlčenlivosti (ať už soudem či svědkem) a nebylo možno ji při zjišťování skutkového stavu použít. Doplnit dlužno, že zákonnost vedení řízení (srov. § 1 a 6 o. s. ř.) a provádění dokazování je svěřeno zásadně soudu (soudci či senátu) a není povinností účastníka ani jeho právního zástupce soud upozorňovat, že dokazování je prováděno vadně. Lze rovněž připomenout závěry ustálené judikatury, podle níž občanský soudní řád nevylučuje, aby jako svědek byl v řízení slyšen také advokát (rozuměj i notář), případně i advokát účastníka řízení; má-li však vypovídat o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, může tak učinit, jen je-li zbaven povinnosti mlčenlivosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 21 Cdo 3341/2006). Také proto civilní procesní předpis (v § 124 o. s. ř.) jednoznačně stanoví, že dokazování je třeba provádět tak, aby byla šetřena povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích chráněných zvláštním zákonem) a jiná zákonem stanovená nebo státem uznávaná povinnost mlčenlivosti. V těchto případech lze provést výslech jen tehdy, jestliže vyslýchaného zprostil povinnosti mlčenlivosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu má tuto povinnost; přiměřeně to platí i tam, kde se provádí důkaz jinak než výslechem. Protože v této věci vyslýchaný notář nebyl v patřičném rozsahu žalobcem zproštěn

mlčenlivosti a soud sám není subjektem, jež by mohl ve smyslu § 56 odst. 1 notářského řádu svědka zprostit povinnosti mlčenlivosti, neměl soud prvního stupně při závěru o skutkovém stavu a z něj odvozovaném meritorním rozhodnutí přihlížet k odpovědi svědka na jiné, než žalobcem kladené otázky. Pokud tak učinil, nebyl jeho postup správný a nenapravil jej v rámci přezkumné činnosti ani odvolací soud.

30. Nejvyšší soud si je vědom, že v rakouské nauce (vycházející z obdobné koncepce povinnosti mlčenlivosti) se objevuje názor, podle něhož není povinná osoba vázána mlčenlivostí ve specifickém případě, že činila úkon ve prospěch více osob /jako tomu bylo i v právě projednávané věci/, jde-li o spor mezi těmito osobami navzájem (viz k tomu Lehner, S. In Engelhart, K. F., Hoffmann, K., Lehner, S., Rohregger, M., Vitek, C. Rechtsanwaltsordung. 10. vydání, Wien: Manz, 2018, komentář k § 9, marginálie č. 45). Uvedený, a nikoliv bez výhrad přijímaný, názor ovšem v každém případě vychází z předpokladu, že „pány tajemství“ jsou všechny osoby, které byly danému /společnému/ úkonu či jednání současně přítomny, a které v poměru mezi sebou rozhodné skutečnosti již znají. Uvedený názor však není možno vztáhnout do poměrů právě souzené věci, neboť svědek výslovně uvedl, že si již nepamatuje, „zda s ním o ceně mluvil pan C. při telefonickém jednání nebo při osobním setkání“. Nelze tak bez pochybností uzavřít, zda úvahy předchůdce žalobce byly notáři sděleny i před ostatními účastníky, kteří byli přítomni sepisu převodní smlouvy ve formě notářského zápisu, či nikoliv.

31. Jelikož výše popsaným způsobem soud prvního stupně procesně vadně dosáhl potenciálně významných skutkových zjištění, ke kterým však prozatím přihlížet nelze, a na jejich základě pak přijal i odvolací soud dovoláním napadený rozsudek, bude třeba, aby bylo dokazování výslechem svědka JUDr. Michálka provedeno znovu (samozřejmě jen pokud jej žalobce zprostí povinnosti mlčenlivosti, jinak bude třeba vyjít jen z ostatních provedených důkazů) a znovu bude třeba (za případného poučení dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř.) zhodnotit skutkový stav nezbytný k posouzení věci (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 39, ročník 1999 [podle něhož při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonnosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem odpovídajícím zákonu nebo zda v tomto směru vykazují vady (zda jde o důkazy zákonné či nezákonné). K důkazům, které byly získány (opatřeny) nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, soud nepřihlédne. Opačný postup soudu by měl za následek, že porušení obecně závazného právního předpisu by bylo promítnuto do skutkového stavu věci zjištěného soudem, a tím i do rozhodnutí vydaného na jeho základě. Přihlédnutím k nezákonným důkazům (tím, že by o ně opřel svá skutková zjištění) by tak soud zatížil řízení vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004, a ze dne 23. 6. 2010, sp. zn. 22 Cdo 3717/2008).

32. Dovolání je však (i přes vadně zjištěný skutkový stav) opodstatněné i k navazujícím hmotněprávním otázkám souvisejícím s aplikací institutu neúměrného zkrácení.

33. K dovolatelem předkládané otázce 2), vztahující se zohlednění služebnosti doživotního užívání a návazně formulovaným otázkám 3) a 4), směřujícím ke zpochybnění závěrů soudů obou stupňů o (ne)naplnění liberačních důvodů ve smyslu § 1794 o. z. (zvláštní vztah mezi stranami a souhlas převodce s neúměrnou cenou, když byla původnímu žalobci skutečná cena plnění známa) uvádí Nejvyšší soud následující.

34. Podle § 1793 odst. 1 o. z., zaváží-li se strany k vzájemnému plnění a je-li plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana, může zkrácená strana požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč byla zkrácena, se zřetelem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy. To neplatí, pokud se nepoměr vzájemných plnění zakládá na skutečnosti, o které druhá strana nevěděla ani vědět nemusela.

35. Zatímco skutková podstata lichvy (§ 1796 o. z.) kombinuje znaky subjektivní povahy (spočívající v tísni, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyslnosti jedné strany a zneužití této slabosti druhou stranou) se znakem povahy objektivní (spočívajícím v hrubém nepoměru), obsahově i systematikou zákona blízká právní úprava neúměrného zkrácení (§ 1793 o. z.) je založena na jediném čistě objektivním kritériu, jímž je hrubý nepoměr vzájemných plnění. Zatímco účelem právní úpravy lichvy je ochrana možné poruchy vůle ve spojení s poruchou ekvivalence, účelem neúměrného zkrácení je (toliko) ochrana poruchy ekvivalence. Řečeno jinak: neúměrné zkrácení je specifickým případem podstatného omylu jednajícího záležejícího v kvalifikované disproporci mezi hodnotou věci či jiného plnění a hodnotou poskytnutého protiplnění. Pokud jde o právní následky, s lichvou se pojí neplatnost právního jednání, zatímco neúměrné zkrácení zakládá nárok na zrušení smlouvy soudem a na restituční nárok zkrácené strany. V úpravě institutu neúměrného zkrácení, v kontinentálním právu spíše výjimečného a tradičně vycházejícího ze starších civilních kodexů – rakouského Všeobecného zákoníku občanského (zákon č. 946/1811 ř. z., v němž se inspiroval i současný o. z.) a francouzského (Napoleonova) Code civil (1804), se odráží zásada ekvivalence v tom smyslu, že plnění i protiplnění nemají být v příkrém rozporu a že mají odpovídat zásadám spravedlnosti (k tomu srov. důvodovou zprávu k návrhu občanského zákona, sněmovní tisk číslo 362, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010–2013).

36. Nejvyšší soud ve své rozhodovací činnosti judikoval, že dříve platný zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, sice neobsahoval institut neúměrného zkrácení (lat. laesio enormis) řešící případy, kdy došlo ke sjednání příliš nízké kupní ceny, ale že nebylo tehdy možno vyloučit, aby okolnost hrubého nepoměru plnění jedné ze stran k tomu, co poskytla druhá strana, mohlo ve spojitosti s dalšími okolnostmi daného případu naplňovat podle tehdejší úpravy znaky jednání kolidujícího s dobrými mravy (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010 sp. zn. 30 Cdo 1653/2009, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1117/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3467/2016).

37. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 25. 1. 2022, sp. zn. 33 Cdo 42/2021, uzavřel, že v poměrech současné právní úpravy, která žádnou konkrétní hranici představující neúměrné zkrácení nestanoví, lze za výchozí pravidlo považovat zákaz zkrácení přes polovic. Jinak řečeno hrubým nepoměrem vzájemných plnění bude hranice zhruba do poloviny hodnoty vzájemných plnění (rozpětí 45 až 55 %), od níž se soud odchýlí pouze tehdy, budou-li pro to zvláštní důvody.

38. Ve vztahu k dovolatelem formulované otázce 2) lze proto uzavřít, že bezúplatně zřízená služebnost doživotního užívání převáděné nemovité věci v obecné rovině představuje okolnost významnou pro závěr o naplnění podmínek neúměrného zkrácení, neboť jde svojí povahou o protihodnotu ve vztahu k hodnotě převáděné nemovitosti. Případná prokázaná vědomost nabyvatele nemovité věci o špatném zdravotním stavu převodce pak implikuje nutnost význam takto poskytnuté „protihodnoty“ znovu a v úplnosti posoudit i z tohoto hlediska, zda takové plnění představovalo skutečnou protihodnotu, nebo jen protihodnotu zdánlivou. V této souvislosti přitom nelze přehlédnout, že soudy obou stupňů z tohoto úhlu pohledu hodnotu zřizované služebnosti pro původního žalobce podrobněji neposuzovaly, nýbrž ji zohlednily pouze mechanicky, a navíc patrně

nesprávně, neboť hodnotu předmětných nemovitostí dle znaleckého posudku, která však již zohledňovala jejich zatížení služebností doživotního užívání, dále poměřovaly hodnotou této služebnosti, v důsledku čehož je pravděpodobné, že hodnotu služebnosti soudy obou stupňů promítly ve svých úvahách duplicitně.

39. Podle § 1794 odst. 1 o. z., právo podle § 1793 nevzniká, pokud důvod nepoměru vzájemných plnění vyplývá ze zvláštního vztahu mezi stranami, zejména pokud zkrácená strana měla úmysl plnit zčásti za úplatu a zčásti bezúplatně, nebo jestliže již nelze výši zkrácení zjistit.

40. Zvláštní vztah mezi stranami sám o sobě důvodem výluky není (není důvod např. apriori vyloučit aplikaci ustanovení § 1793 o. z. mezi rodinnými příslušníky), výluka se uplatní teprve tehdy, pokud právě onen zvláštní vztah je výlučným či převažujícím důvodem pro sjednání nepoměru v plnění. Jako demonstrativní příklad zákonodárce uvádí situaci, kdy zkrácená strana měla v úmyslu plnit částečně za úplatu a částečně bezúplatně (negotium mixtum cum donatione), což je situace, kdy dárce je zároveň obdarovaný a obdarovaný je zároveň dárce. Zkrácené straně v tomto případě bylo či muselo být známo, že sjednaná plnění jsou v nepoměru, přesto i za této okolnosti chtěla smlouvu uzavřít. Výluka je zde odůvodněna subjektivním prvkem a favorizuje vůli stran (netřeba chránit stranu proti její skutečné vůli).

41. Podle § 1794 odst. 2 o. z., právo na zrušení smlouvy pro neúměrné zkrácení podle § 1793 o. z. nevzniká ani tehdy, vzdala-li se jej zkrácená strana výslovně a prohlásila-li, že plnění přijímá za mimořádnou cenu ze zvláštní obliby, anebo souhlasila-li s neúměrnou cenou, ač jí skutečná cena plnění byla nebo musela být známa.

42. Zákon zde nevyžaduje výslovný souhlas, nýbrž opravdovou znalost zkrácené strany o skutečné ceně, případně její naprostou lhostejnost ke skutečné ceně ve chvíli, kdy zkrácená strana zkrátka určité plnění chce, nehledě na fakt, na kolik si ho protistrana cení.

43. Protože závěry soudů o naplnění liberačních důvodů (ve smyslu § 1794 o. z.) vychází primárně z provedeného dokazování výslechem notáře JUDr. Miroslava Michálka [k tomu viz protokol o jednání před soudem prvního stupně ze dne 6. 6. 2022, čl. 86 a odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů], kterýžto důkaz je však s ohledem na výše řečené procesní pochybení z valné části prozatím nepoužitelný, bude se soud prvního stupně v novém řízení opětovně zabývat jejich naplněním. Neopomene přitom, že § 1793 o. z. představuje ve vztahu k důkaznímu břemenu tzv. základní normu (důkazní břemeno i břemeno tvrzení tíží žalobce), tzv. protinormu naopak představuje § 1794 o. z., proto ohledně liberačních důvodů tíží břemeno tvrzení i důkazní naopak žalovaného (ke vztahu norem a protinorem srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2020, sp. zn. 22 Cdo 1287/2020 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2022, sp. zn. 22 Cdo 3070/2021).

44. Protože je rozhodnutí odvolacího soudu založeno na nesprávném právním posouzení věci, čímž je současně naplněn dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., a jelikož Nejvyšší soud současně neshledal, že by byly splněny podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí nebo zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, nemohl postupovat jinak než rozsudek odvolacího soudu zrušit (§ 243e odst. 1 o. s. ř.).

45. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatel ve vztahu k odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu namítal, že odvolací soud nereagoval na konkrétní odvolací námitky, ale stroze zmínil konečné závěry svých úvah. Jelikož Nejvyšší soud přistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí, bylo by nadbytečným zabývat se v této fázi řízení takto namítanou vadou řízení ve smyslu ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř.

46. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, přiměřeně platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil i jej a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

47. V dalším řízení jsou soudy obou stupňů vázány vysloveným právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 věta první, ve spojení s § 226 o. s. ř.). Se zřetelem k tomu, že soud není otrocky vázán formulací tzv. žalobního petitu, bude namístě výrok rozsudku napříště precizovat tak, aby bylo zřejmé, že v něm uvedená spisová značka, jež je vztahována k převodní smlouvě, se týká její formy, tedy váže se k notářskému zápisu sepsanému konkrétním notářem, což by mělo být z výroku rozhodnutí rovněž patrno.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)
- Nesprávné poučení
- Nájem bytu
- Nároky pozůstalých (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpovědnost státu za újmu (exkluzivně pro předplatitele)
- Promlčení (exkluzivně pro předplatitele)
- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Doručování